

KONU İKLİM ELEMANLARI - YERYÜZÜNDE SİĞAKLI

İN DAĞILIŞINI ETKİLEYEN FAKTORLER

İKLİM ELEMANLARI

Sıcaklık

İKLİM ELEMANLARI

İklımı oluşturan temel unsurlara iklim elemanları denir.

SICAKLIK:

Yeryüzünde yıl boyunca sıcaklıklar değişir. Buna bağlı olarak diğer iklim elemanları da doğrudan etkilenir. Sıcaklık, yeryüzünün her yerinde aynı değerlere sahip değildir.

YERYÜZÜNDE SİĞAKLIĞIN

DAĞILIŞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Güneş ışınlarının Geliş

Açısı: Güneş ışınlarının daha büyük açıyla geldiği alanların sıcaklık değerleri daha yüksek olurken eğik açıyla geldiği alanların sıcaklığı daha düşük değerler gösterir.

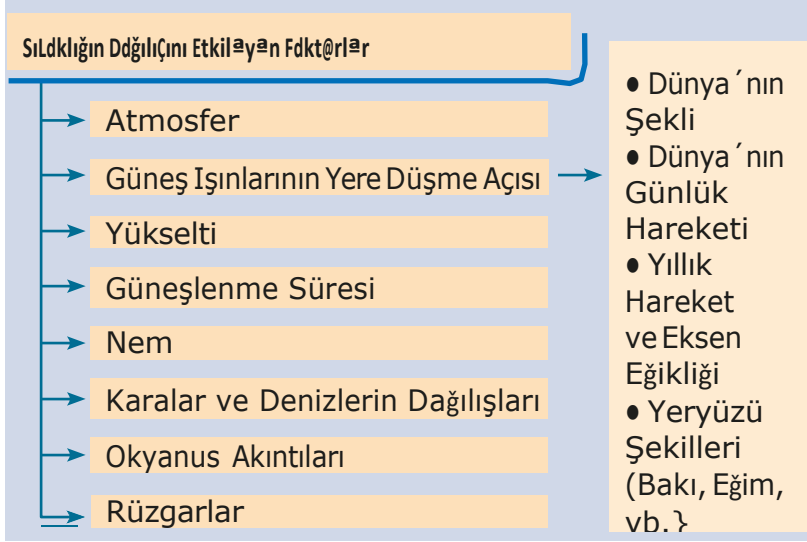
Enlem etkisi: Güneş ışınlarının yere düşme açısının Ekvator çizgisinden kutup noktalarına doğru gidildikçe daralması, sıcaklığın Ekvator çizgisinden kutup noktalarına doğru gidildikçe genel olarak azalmasına sebep olur.

Günlük Hareket: Gün içinde, Güneş'in doğuşundan batışına kadar geçen sürede Güneş ışınlarının geliş açısı sürekli değişir.

Eksen Eğikliği: Eksen eğikliği nedeniyle bir noktanın Güneş ışınlarını alma açısı yıl boyunca sürekli değişir. Özellikle orta

Basınçverüzgârlar

Nem ve yağış

enlemlerde yer alan noktaların sıcaklığında yıl içinde belirgin değişimler yaşar.

Yer eğikleri (Eğim ve Bakı): Güneş ışınla-

yükseklik arttıkça düşer.

Gün içinde gece ile gündüz arasında oluşan günlük sıcaklık farkı, atmosfer yoğunluğu ve nem miktarının fazla olması nedeniyle, deniz seviyesine yakın yerlerde azdır. Yüksek yerlerde ise atmosfer yoğunluğunun ve nemin azalmasına bağlı olarak günlük sıcaklık farkı belirgin şekilde artmaktadır.

KARA VE DENİZLERİN ISINMA ARKI VE DAĞILIMI

Kara ve denizlerin özgül ısıları birbirinden farklıdır. Güneş ışınları, kara üzerinde en fazla bir metre derinliğe kadar etki ederken denizlerde yaklaşık iki yüz metre derinliğe kadar etkide bulunur. Bu nedenle karalar daha çabuk ısınır ve daha erken soğur. Denizler ise daha yavaş ısınır ve daha geç soğur.

Okyanus Akıntıları:

göre daha yüksektir. Dağların iki yamacı (kuzey ve güney) farklıdır. Bu duruma bağlı olarak oluşan duruma göre daha yüksektir. Dağların iki yamacı (kuzey ve güney) farklıdır. Bu duruma bağlı olarak oluşan duruma göre daha yüksektir. Dağların iki yamacı (kuzey ve güney) farklıdır. Bu duruma bağlı olarak oluşan duruma göre daha yüksektir.

Güneşlenme süresi: Güneşlenme süresinde yere düşen güneş ışınlarının miktarı, bulutluluk durumu gibi unsurlar belirgin şekilde etkiler. Bulutluluk durumu gibi unsurlar belirgin şekilde etkiler.

Yükselti: Havanın sıcaklığı troposferde

SORULAR

1) Yaz mevsiminde aynı sıcaklık değerlerine sahip iki ilden Antalya kıyılarında, denizden uzak olan Gaziantep'e göre bunalıcı hava koşulları daha etkilidir.

Antalya ve Gaziantep'in hangi bakımdan farklı olması, bu durumun ortaya çıkmasına neden olmuştur?

- A) Nem B) Yükselti
C) Bakı D) Enlem
E) Okyanus akıntıları

cevap:

2) Kars, Aksaray ve Konya gibi şehirlerde günlük sıcaklık farkı fazla iken Rize, İzmir ve Hatay gibi şehirlerde ise günlük sıcaklık farkı azdır. **Bu durumun ortaya çıkmasında aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?**

- A) Enlem
B) Nem
C) Yeryüzü şekilleri
D) Rüzgârlar
E) Doğal bitki örtüsü

3) Güneş ışınlarının geliş açısına bağlı olarak sıcaklık, Ekvator'dan kutuplara doğru azalmaktadır. Ancak bazı koşullarda Ekvator'dan kutuplara doğru sıcaklığın düzenli olarak azalmasını engelleyen faktörler bulunur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu faktörlerden biri değildir?

- A) Enlem
B) Karasallık
C) Okyanus akıntıları

COĞRAFYA Sınıf-9

0
k
y
a
n
u
s
l
a
r
d
a
ç
e
ş
i
t
l
i
n
e
d
e
n
l
e
r
l
e
o
l
rının yere düşme açısını etkileyen bir diğer faktör de yer şekilleridir. Dağların Güneş'e -dönük olan yamaçlarında güneşlenme süresi uzun ve sıcaklık değerleri diğer yamaca

k
e
s
i
m
i
n
i
e
t

kisi altına alan su hareketlerine **okyanus akıntıları** denir. Okyanus akıntıları, geldiği yerin sıcaklık özelliklerini ulaştığı kıyılara taşır. Bu yönüyle özellikle okyanus kıyılarında sıcaklığı belirleyen önemli etkenlerdendir.

A tNmosfer emi:

Dünya üzerinde, su buharının (nemin) yoğun olduğu yerlerde ısınma ve soğuma yavaş gerçekleşir. Bu nedenle gece ile gündüz ve yaz ile kış arasındaki sıcaklık farkı az olur.

Rüzgârlar:

Rüzgârlar hava kütlelerinin özelliklerini yeryüzünde yatay ve dikey yönde taşır. Dolayısıyla hava kütlelerinin sahip olduğu sıcaklık özelliği rüzgârın etkisiyle başka yerlere ulaşır. Böylece rüzgârlar ulaştığı yerin sıcaklık durumunu etkiler.

SICAKLIĞIN YERYÜZÜNDEKİ DAĞILIŞI

Yeryüzünde sıcaklık, yatay yönde (alansal) ve zaman içinde (günlük, aylık ve mevsimlik) değişen bir olgudur.